

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Аналізуються питання оцінки фінансово-економічного стану житлово-комунальних підприємств. Увага сконцентрована на особливостях статично-динамічного підходу з використанням матричного моделювання при оцінці фінансово-економічного стану.

Ключові слова: стратегія, екстраполяція, капітал, цінова політика, стратегічний потенціал, ресурсний потенціал, економічна стратегія; собівартість; системний підхід; соціальний статус, стратегічна ціль.

Постановка проблеми. Житлово-комунальне господарство є найбільш критичною проблемою розвитку вітчизняної економіки. Причина цього становища є наслідком макроекономічних процесів у державі. Сучасний період розвитку економіки України характеризується багатограними трансформаційними процесами. Незважаючи на те, що з 2004 р. в Україні почалось економічне зростання і макроекономічна стабілізація, попереднє десятиріччя економічного спаду ускладнює хід економічних реформ.

Мета дослідження. Метою даної роботи є пошук нових шляхів і підходів в оцінці фінансово-економічного стану житлово-комунального підприємства, а саме розгляд статично-динамічного підходу через матричне моделювання.

Актуальність дослідження. Аналіз основних макроекономічних показників розвитку України протягом 2002-2009 рр. підтверджує наявність ще великого впливу від'ємних економічних показників на позитивні зрушення в розвитку держави. Саме це обумовлює нестійкість і повільність зростання всіх економічних показників. Прикладом такого становища є економічна ситуація в житлово-комунальному комплексі України.

Завдання дослідження. Поставлена мета зумовила вирішення таких завдань:

- дослідити метод оцінки фінансового стану житлово-комунального підприємства через побудову матричних моделей;
- визначити можливість відстеження динаміки показників діяльності періоду, що аналізується відносно базисного;
- охарактеризувати можливість виконувати оцінку фінансового стану без використання нормативних значень відповідних показників за галуззю.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Впровадження методик експрес-діагностики і поглибленого аналізу фінансового стану підприємства набувають все більшу популярність і в антикризовому менеджменті. В сучасній економічній літературі запропонована велика кількість варіантів досліджень щодо виміру фінансового стану функціонування підприємств. Серед авторів таких досліджень слід згадати І.Т.Балабанова., Г.Г.Кірейцева, А.І.Ковальова, М.П.Любушина, М.А.Русака, Г.В.Савицьку [1, 3, 4, 7-9]. Окремі аспекти аналізу фінансово-економічного стану житлово-комунальних підприємств розглядаються у працях Г.Гури, В.Полуянова [2, 5] та ін. Але багато аспектів даної проблеми на сьогоднішній день залишаються ще до кінця невирішеними.

Виклад основного матеріалу. В розвитку кожної країни житлово-комунальне господарство (ЖКГ) відіграє значну роль і своїм функціонуванням забезпечує усіх членів суспільства важливими соціальними послугами. Відсутність налагодженої системи житлово-комунальних послуг загрожувала би людству назавжди залишитися на рівні доісторичного розвитку. Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці держави, позначилися на діяльності ЖКГ. Аналіз діяльності підприємств житлово-комунальної сфери

Кіровоградського регіону підтвердив складні умови їх функціонування, що відобразилось на динаміці основних фінансово – економічних показників (табл.1,2).

Таблиця 1

Рентабельність активів, %

Підприємство	2006р.	2007 р.	2008р.	2009 р.
Відкрите акціонерне товариство «Кіровоградводоканал»	2,38	2,60	1,57	-0,08
Комунальне підприємство «Міськелектротранс»	-9,09	-3,73	-9,11	-5,25

Одним із шляхів подолання труднощів у діяльності житлово-комунальних підприємств є розробка ефективної фінансової стратегії підприємства, яка є однією з найважливіших складових загальної економічної стратегії функціонування підприємства.

Таблиця 2

Співвідношення дебіторської заборгованості до виручки, грн./ грн.

Підприємство	2006р.	2007 р.	2008р.	2009 р.
Відкрите акціонерне товариство «Кіровоградводоканал»	1,21	0,96	1,13	1,15
Комунальне підприємство «Міськелектротранс»	0,05	0,08	0,04	0,08

Інформаційною базою для фінансової стратегії виступає оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Як відомо, практично усі методики комплексної оцінки фінансового стану підприємств базуються на синтезі окремих фінансових показників (коефіцієнтів) з подальшим порівнянням отриманого комплексного показника з граничними його значеннями, що встановлені на базі діяльності підприємств з різним рівнем фінансового стану. В оцінці фінансового стану житлово-комунальних підприємств порівняльні аналітичні дані як в цілому за галуззю, так і за підприємствами (з різними рівнями фінансового стану) відсутні, а запропоновані в окремих дослідженнях граничні рівні деяких показників залишаються необґрунтованими. На наш погляд, в оцінці фінансового стану житлово-комунального підприємства заслуговує уваги статично-динамічний підхід. Останній передбачає розгляд підприємства, вимір його стану з позиції динаміки і статички.

Заслуговує уваги розгляд статично-динамічного підходу у [6]. Динаміку житлово-комунального підприємства (SD), тобто його залежність від часу t , у загальному виді можна уявити таким чином:

$$SD = S(t), t \in \Delta T, \quad (1)$$

де SD – зміна стану підприємства;

ΔT – проміжок часу, за який вимірюється (оцінюється) підприємство.

У свою чергу, статика підприємства (SC), тобто його стан у фіксований момент часу $t = t_i$, має такий вигляд:

$$SC = S(t), t = t_i, \quad (2)$$

де t_i – i -й фіксований момент часу.

Все частіше у теорії і практиці виміру й оцінки стану підприємства, включаючи фінансовий, використовується динамічний підхід. Раціональність динамічного підходу в оцінці фінансового стану підприємств підтверджується “золотим правилом економіки підприємства”, яке використовується у світовій практиці.

де TP, T OP, TA – відповідно темпи росту в звітному періоді в порівнянні з попереднім періодом прибутку, обсягу реалізації і активів підприємства.

Таке співвідношення означає, що для успішного функціонування підприємства необхідні наступні умови: постійне зростання активів; обсяг реалізації повинен зростати більш високими темпами, ніж активи; загальний прибуток від всіх видів діяльності повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації [6, с.132].

Статично-динамічний підхід в оцінці фінансово-економічного стану житлово-комунального підприємства, на наш погляд, можна застосувати через матричне моделювання фінансового стану та використання індексного методу аналізу. Побудова матричних моделей фінансового стану житлово-комунальних підприємств Кіровоградського регіону дала змогу оцінити комплексний показник фінансового стану підприємства (табл.3).

Таблиця 3

Показник комплексної оцінки матричної моделі фінансового стану підприємства

Підприємство	Значення показника комплексної оцінки
Відкрите акціонерне товариство «Кіровоградводоканал» 2008р. 2009р.	0,8194 0,7566
Комунальне підприємство «Міськелектротранс» 2008р. 2009р.	1,1431 0,9541

Динаміка цього показника співпадає з динамікою основних показників фінансового стану: коефіцієнтів покриття і фінансової незалежності, коефіцієнтом забезпечення власними оборотними активами, коефіцієнтом ліквідності та ін. Це підтверджує обґрунтованість розрахунків одиничних, блочних та комплексного показників матричної моделі фінансового стану житлово-комунального підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, метод оцінки фінансового стану житлово-комунального підприємства через побудову матричних моделей показників фінансового стану дозволяє:

- відстежувати динаміку показників діяльності підприємства періоду, що аналізується, відносно базисного;
- виконувати оцінку фінансового стану без використання нормативних значень відповідних показників за галуззю;
- використовувати результати поточного аналізу фінансового стану житлово-комунального підприємства в розробці і коригуванні фінансової та в цілому економічної стратегії діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Балабанов И.Т. Анализ и планирование финансов хозяйствующего субъекта. – М.: ФиС, 2008. – 112 с.
2. Гура Г. Учёт целевого финансирования на предприятиях жилищно-коммунального хозяйства // Бухгалтерский учёт и аудит. – 2007. – №2. – С.45-50.
3. Ковалёв А.И., Привалов В.П. Анализ финансового состояния предприятия. – М.: Центр экономики и маркетинга, 2007. – 192 с.
4. Любушин Н.П., Лещёва В.Б., Дьякова В.Г. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Уч. пособие для вузов / Под ред. проф. Н.П.Любушина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 471 с.

5. Полуянов В. Финансовая отчётность как информационная база для анализа // Бухгалтерский учёт и аудит. – 2009. – №2. – С.51-54.
6. Пономаренко В.С., Тридід О.М., Кизим М.О. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи. – Харків: Видавничий Дім “ІНЖЕК”, 2009. – 328 с.
7. Русак Н.А., Стражев В.И., Мигун О.Ф. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. – Минск: Высшая школа, 2008. – 397 с.
8. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий. – Минск.: ИП Экоперспектива, 2007. – 498 с.
9. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / За ред. проф. Г.Г.Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2008. – 496 с.

Тертиця О.О. Необходимость усовершенствования методов оценки финансового состояния жилищно-коммунальных предприятий

Анализируются вопросы оценки финансово-экономического состояния жилищно-коммунальных предприятий. Внимание сконцентрировано на особенностях статически-динамического подхода с использованием матричного моделирования при оценке финансово-экономического состояния.

Ключевые слова: стратегия, экстраполяция, капитал, ценовая политика, стратегический потенциал, ресурсный потенциал, экономическая стратегия; себестоимость; системный подход; социальный статус, стратегическая цель.

Tetrytsya O.O. Necessity of improvement of methods of an estimation of a financial condition housing enterprises

The problems of financial and economic assessment of utility companies. Attention is focused on the features of static-dynamic approach using matrix modeling in assessing the financial and economic conditions.

Keywords: strategy, extrapolation, capital, pricing, strategic potential, resource potential, economic strategy, cost, system approach, social status, the strategic target.